

Situationsanalyse

til kortlægning af socioemotionelle kompetencer i den aktuelle børnegruppe

Situationsanalysen giver det pædagogiske personale vigtig viden med hensyn til gruppedannelser, pædagogiske tiltag og organisering af læringsmiljøet.

Social udvikling og selvudvikling hænger tæt sammen. På samme måde som social udvikling foregår gennem deltagelse i sociale samspil, så udvikler selvet sig gennem relationen til andre mennesker. Netop derfor har børn brug for færdigheder som samarbejdsevner, lydhørhed/empati og forhandling i forhold til at indgå i sociale samspil og leg.

Redskabet situationsanalyse er udviklet til at indgå som del af arbejdet med at understøtte børnenes socioemotionelle kompetencer gennem det pædagogiske personales aktive, systematiske engagement i og omkring børnenes leg. Spørgsmålene i situationsanalysen knytter derfor an til, hvordan det pædagogiske personale vurderer de kompetencer, som er vigtige for børnene at få, for at styrke deres sociale - og emotionelle udvikling set i forhold til den aktuelle børnegruppe.

Situationsanalyse som teoretisk begreb er beskrevet i inspirationskataloget om Inkluderende og stimulerende læringsmiljøer, som du finder på www.emu.dk/omraade/dagtilbud.

Redskabet, du læser om her, er udviklet i et samarbejde mellem Roskilde Kommune, fagpersoner og konsulenter som en del af forsknings- og udviklingsprojektet "Styrket fokus på børns læring i dagtilbud". Det er Undervisningsministeriet, der står bag projektet i samarbejde med Børne- og Socialministeriet. Projektet har til formål at styrke dagtilbudenes arbejde med kvalitet i den pædagogiske praksis.

Sådan bruger I redskabet til situationsanalyse

Situationsanalysen gennemføres typisk af pædagogiske personaler, som arbejder sammen om f.eks. en børnegruppe på en stue eller en afdeling.

1. Reflekter i fællesskab (på stuen, i gruppen) over de ti spørgsmål omkring børnegruppens personlige og sociale kompetencer, som de kommer til udtryk i børnenes lege og samvær (se skemaet nedenfor)
2. Refleksionen omhandler særligt børnenes socioemotionelle kompetencer med fokus på, hvordan børnene deltager i fællesskabet og i leg samt på deres relationer i børnefællesskabet.
3. I anvender redskabet med afsæt i jeres daglige observationer af og samvær med børnene. Det er vigtigt at drøfte, i hvilke situationer og kontekster I har observeret børnene, og på den baggrund reflektere i fællesskab over, hvordan forskellige kontekster skaber forskellige deltagelses- og handlemuligheder for børnene.

4. Beskriv først den konkrete børnegruppe og kontekst. Når I har reflekteret over spørgsmålene, angiver I hvilke observationer og situationer, jeres analyse baserer sig på. Dernæst beskriver I kort jeres refleksioner og analyse under hvert punkt i skemaet herunder. Til sidst beskriver I, hvad I gerne vil ændre på i forhold til børnenes samspil med hinanden.

Det skal I være særligt opmærksomme på

- Det pædagogiske personale i de deltagende dagtilbud i Roskilde kommune havde adgang til data fra et andet redskab - "Dialogredskabet", som de tænkte ind som en del af situationsanalysen. Det er naturligvis oplagt at inddrage øvrige redskaber, modeller og dokumentationspraksisser - og i det hele taget tilpasse arbejdsgangen i situationsanalysen.
- Når I kigger på børnenes legeformer, og måder at indgå i lege på, skal I naturligvis huske at relatere til børnenes generelle udviklingsniveau.

Redskab til situationsanalyse

Dagtilbud: _____

Børnegruppe: Antal _____ Aldersgruppe _____

Spørgsmål	Analyse	Hvilke observationer baserer vi vores analyse på? Fx samling, legeplads	Hvad vil vi gerne ændre på?
Hvad og hvordan leger børnene for tiden? Er børnene optaget af aleneleg, parallellege, gruppelege som fx rolle-, regel- eller konstruktionslege?			
Hvor ofte og hvordan viser børnene interesse for hinanden? Social udvikling			
Hvordan tager børnene i øvrigt initiativ til leg/samspil med andre? Og er det alle børn som selv tager initiativ til samspil? Social udvikling Personlig udvikling			
Hvordan oplever I, at børnene responderer hinanden, når I, et barn eller nogle børn tager initiativ til leg? Social udvikling Personlig udvikling			
Når I ser på børnegruppen, er det så alle børn som inviteres til at deltage i lege/samspil?			

Fortsættes

Spørgsmål	Analyse	Hvilke observationer baserer vi vores analyse på? Fx samling, legeplads	Hvad vil vi gerne ændre på?
Er alle børnene aktivt deltagende i de samspil som de indgår i?			
<p>Hvordan oplever I, at de børn, som ikke inviteres til at deltage i lege så ofte, påvirkes, og hvordan reagerer de?</p> <p>Personlig udvikling</p>			
<p>Hvordan oplever I, at børnene i stand til at løse misforståelser og konflikter? Viser de fx empati? Forhandler de?</p> <p>Social udvikling</p> <p>Personlig udvikling</p>			
<p>Når I ser på børnene, er det så alle børn, som er vedholdende i at løse misforståelser og konflikter for at blive i legen/samspillet?</p> <p>Social udvikling</p>			
I hvor lang tid kan børnene være sammen om en aktivitet/leg/samspil?			

Her kan du se et eksempel på hvordan redskabet er anvendt i et dagtilbud i Roskilde Kommune

Dagtilbud: _____

Børnegruppe: Antal _____ Aldersgruppe _____

Spørgsmål	Analyse	Hvilke observationer baserer vi vores analyse på? Fx samling, legeplads	Hvad vil vi gerne ændre på?
<p>Hvad og hvordan leger børnene for tiden? Er børnene optaget af alene-leg, parallellege, med-gruppe-lege som fx rolle- regel- eller konstruktionslege?</p>	<p>Vi ser mange lege: Både drengenes kampege, konstruktionslege, familielege og dyrelege. Der leges i legezoner, hvor rummet indbyder til fx eventyr, rolleleg i køkken eller konstruktionslegetøj.</p> <p>De yngste og børn med sproglige barrierer leger en blanding af parallel- og konstruktions- rollelege. Flere er meget fokuserede på, at det er deres bedste venner, de skal lege med. Lukkede for nye legerelationer, når bedstevennerne er der.</p>	<p>Lege inde samt på legepladsen.</p>	<p>Vi vil gerne skabe flere gode legerelationer.</p>
<p>Hvor ofte viser børnenes interesse for hinanden og inviterer til samspil om et fælles tredje? Fx aktiviteter og leg.</p> <p><i>Social udvikling</i></p>	<p>Børnene er gode til at invitere til leg, når det gælder deres allerede dannede legerelationer. Det sker flere gange dagligt. Nye legerelationer kan de være lukkede over for.</p>	<p>Daglige observationer af børnenes leg.</p>	

Fortsættes

Spørgsmål	Analyse	Hvilke observationer baserer vi vores analyse på? Fx samling, legeplads	Hvad vil vi gerne ændre på?
<p>Hvordan tager børnene initiativ til leg/samspil med andre? Og er det alle børn som selv tager initiativ til samspil?</p> <p>Social udvikling Personlig udvikling</p>	<p>Børnene opsøger deres bedste legerelationer. De kan gå hele morgenen og vente på, at de andre kommer. Herefter er de straks i leg.</p> <p>Der inviteres til leg.</p> <p>Nogle børn viser interesse og nærmer sig de andres leg, men spørger ikke om de må være med. Børnene i legen er opslugte af det, de leger og ser ikke at barnet viser interesse.</p> <p>Enkelte forsøger at komme ind i en leg, på en uhenigtsmæssig måde; vælter ind i legen, begynder at tage legeting fra dem der er i leg etc.</p>	<p>Daglige observationer</p>	<p>Vi ønsker at børnene bliver bedre til at spørge om de må være med (mod). At de der er i legen, bliver opmærksomme på, at der kan være tilskuere, som kan inviteres til at deltage i legen.</p>
<p>Hvordan oplever I, at børnene responderer hinanden, når I, et barn eller nogle børn tager initiativ til leg?</p> <p>Social udvikling Personlig udvikling</p>	<p>Det er ikke altid, at børnene hører og responderer på hinanden. Der er lidt en holdning om, at hvis man ikke er interesseret, behøver man ikke at svare.</p>		<p>Hvis man bliver spurgt om noget, skal man svare. Både negative og positive svar. Det er ok at sige fra, bare det er på en ordentlig måde.</p>
<p>Når I ser på børnegruppen, er det så alle børn som inviteres til at deltage i lege/samspil?</p>	<p>I glimt i løbet af dagen, er der børn som sidder/går alene, og som ikke inviteres til leg. Men vi ser også at børnene har behov for lidt ro omkring sig; ikke skal tage stilling til andres rolle i lege og ikke skal agere med andre.</p>		<p>Det er ok at have brug for at være ene og få ro; svare andre og fortælle om egne behov.</p>

Fortsættes

Spørgsmål	Analyse	Hvilke observationer baserer vi vores analyse på? Fx samling, legeplads	Hvad vil I gerne ændre på?
Er alle børnene aktivt deltagende i de samspil som de indgår i?	<p>Vi ser en børnegruppe som er rigtig gode til at lege og som kan bevæge sig frit rundt i de forskellige lege-zoner med tryghed.</p> <p>Enkelte børn shopper meget i legen/legezonerne. Finder ikke rigtig ro, hvor der er andre og mange gennemgående aktiviteter.</p>		Finde områder, hvor de urolige børn, kan finde ro og lyst til at deltage i leg.
<p>Hvordan oplever I, at de børn, som ikke inviteres til at deltage i lege så ofte påvirkes, og hvordan reagerer de?</p> <p>Personlig udvikling</p>	Når børnene ikke inviteres til leg, bliver de triste og opsøger en voksen for trøst og hjælp til at danne et legefællesskab.		
<p>Hvordan oplever I, at børnene i stand til at løse misforståelser og konflikter? Viser de fx empati? Forhandler de?</p> <p>Social udvikling</p> <p>Personlig udvikling</p>	Børnene taler sig gennem mange konflikter. De er ofte gode til at trøste hinanden og tage vare på hinanden. Børnene forhandler i legen.		
<p>Når I ser på børnene, er det så alle børn, som er vedholdende i at løse misforståelser og konflikter for at blive i legen/samspillet?</p> <p>Personlig udvikling</p>	<p>Nogle af de yngste drenge, som også har sprogbarrierer, er ikke gode til at sætte ord på og løse konflikter. Her er de voksne nærværende og problemknusere.</p> <p>Når de ældre har konflikter, de ikke formår at løse, opsøger de en voksen for hjælp.</p>		Disse børn skal blive bedre til at håndtere en konflikt verbalt.
I hvor lang tid kan børnene være sammen om en aktivitet/leg/samspil?	Mange af børnene er i lege fra de kommer til de går. Det er lege med deres bedstevenner, hvor legen kan fortsætte, nogle gange kan skifte karakter og kun afbrydes af spisning. Selv toiletbesøg bliver en del af deres fælles fokus.		